

УДК 658.5

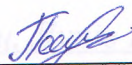
Пояснювальна записка

до бакалаврської кваліфікаційної роботи на тему:

Аналіз виробничо-господарської діяльності та фінансового стану ВСП «Стрийська дистанція колії» регіональної філії «Львівська залізниця» АТ «Укрзалізниця»

Analysis of the production and economic activity and financial status of the DST «Stryi Track Distance of the Regional Branch "Lviv Railways" JSC "Ukrzaliznytsia"»

Виконав

(підпис)

ст. гр. ЕС-21

спеціальності 051 «Економіка»

Пісоцька Романа-Андріяна Іванівна

(прізвище, ініціали)

Науковий керівник

(підпис)

доц. Луців Н.Г.

(прізвище, ініціали)

Рецензент

(підпис)

ст. викладач Борозовська С.В.
(прізвище, ініціали)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ

Інститут екологічної економіки та менеджменту

Кафедра екологічної економіки та бізнесу

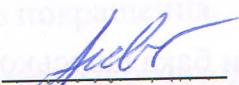
Освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавр

Спеціальність 051 «Економіка»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

екологічної економіки та бізнесу

 проф. Іон ДУБОВІЧ

" " 2024 року

ЗАВДАННЯ
на бакалаврську кваліфікаційну роботу студенту

Пісоцькій Романі-Андріяні Іванівній

1. Тема роботи: Аналіз виробничо-господарської діяльності та фінансового стану ВСП «Стрийська дистанція колії» регіональної філії «Львівська залізниця» АТ «Укрзалізниця»

Керівник роботи к.е.н., доц. Луців Наталія Григорівна.

затверджені наказом університету від «29» березня 2024 року № С-249

2. Термін подання студентом роботи 10. 06. 2024 р.

3. Вихідні дані до бакалаврської кваліфікаційної роботи: "Звіт про фінансовий стан" (форма №1), "Звіт про фінансові результати" (форма №2), "Звіт про рух грошових коштів" (форма №3), "Примітки до річної фінансової звітності" (форма №5), "Звіт з праці" (форма 1-ПВ), спеціальна література.

4. Зміст пояснювальної записки (розділи, які потрібно розробити):

1. Реферат;

2. Вступ;

3. Теоретичний розділ;

4. Аналітичний розділ;

5. Рекомендаційний розділ;

6. Висновки;

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень):

1. Мета і об'єкт дослідження. Сутність та методика аналізу фінансового стану підприємства
2. Узагальнюючі економічні показники виробничо-господарської діяльності
3. Структура статей активів, пасивів
4. Динаміка показників ділової активності
5. Динаміка показників ліквідності балансу і фінансової стійкості
6. Матриця SWOT-аналізу ВСП "Стрийська дистанція колії"
7. Напрями покращення фінансового стану ВСП "Стрийська дистанція колії"
8. Вплив заходів на основні показники виробничо-господарської діяльності ВСП "Стрийська дистанція колії"

6. Консультанти бакалаврської кваліфікаційної роботи:

Розділ	Прізвище ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 29 березня_2024 р.

Керівник роботи

Наталія ЛУЦІВ

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№/п	Назва етапів дипломної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Вступ	14.04.24 – 21.04.24	виконано
2	Розділ 1. Сутність, завдання і методика аналізу фінансового стану підприємства	22.04.24 – 30.04.24	виконано
3	Розділ 2. Аналіз і оцінка виробничо-господарської діяльності та фінансового стану ВСП "Стрийська дистанція колії"	1.05.24 – 20.05.24	виконано
4	Розділ 3. Пропозиції та рекомендації щодо покращення фінансового стану ВСП "Стрийська дистанція колії"	21.05.24 – 31.05.24	виконано
5	Висновки	1.06.24 – 4.06.24	виконано
6	Список використаних джерел	5.06.24 – 6.06.24	виконано
7	Оформлення роботи	7.06.24 – 10.06.24	виконано

Студент

Лісоцьке Р.-А.Т.

Науковий керівник роботи

РЕФЕРАТ

Об'єктом дослідження - є процес виробничо-господарської діяльності та оцінка фінансового стану виробничий структурний підрозділ "Стрийська дистанція колії" регіональної філії "Львівська залізниця" акціонерного товариства "Укрзалізниця".

Предметом дослідження – показники оцінки фінансового стану ВСП "Стрийська дистанція колії" за 2021-2023 роки.

Мета роботи – аналіз виробничо-господарської діяльності філії, оцінка фінансового стану та пошук шляхів його покращення.

У першому розділі наведено теретико-методичні основи аналізу фінансового стану підприємства, зокрема, визначено сутність, завдання і методику проведення аналізу.

У другому розділі проведено аналіз виробничо-господарської діяльності ВСП "Стрийська дистанція колії" за 2021-2023 роки. Наведено господарсько-правові основи діяльності, охарактеризовано організаційну структуру; продукцію і послуги, визначено динаміку зміни основних узагальнюючих економічних показників. Здійснено поглиблений аналіз складу та структури активів і пасивів, показників ділової активності, платоспроможності і фінансової стійкості.

У третьому розділі проведено SWOT-аналіз філії та розроблено і обґрунтовано рекомендації щодо покращення виробничо-господарської діяльності та фінансового стану філії ВСП "Стрийська дистанція колії".

Ключові слова: фінансовий стан, економічний, аналіз, показники, прибутковість, ділова активність, платоспроможність, фінансова стійкість, активи, SWOT-аналіз, пропозиції.

Сторінок - 42₂ рисунків - 7₂ таблиць – 11₂ використаних джерел -33

RESUME

The object of the study is the process of production and economic activity and assessment of the financial condition of the production structural unit "Stryi Track Distance" of the regional branch "Lviv Railway" of the joint-stock company "Ukrzaliznytsia".

The subject of the study is the indicators for assessing the financial condition of the Stryi Track Distance for 2021-2023.

The purpose of the study is to analyse the production and economic activities of the branch, assess its financial condition and find ways to improve it.

The first section presents the theoretical and methodological foundations of the analysis of the financial condition of the enterprise, in particular, defines the essence, objectives and methods of the analysis.

The second section analyses the production and economic activities of the Stryi Track Distance for 2021-2023. The economic and legal basis of the activity is presented, the organisational structure, products and services are described, and the dynamics of changes in the main generalised economic indicators are determined. An in-depth analysis of the composition and structure of assets and liabilities, indicators of business activity, solvency and financial stability is carried out.

In the third section, a SWOT-analysis of the branch is carried out and recommendations for improving the production and economic activity and financial condition of the branch of the VSP 'Stryi Track Distance' are developed and substantiated.

Keywords: financial condition, economic, analysis, indicators, profitability, business activity, solvency, financial stability, assets, SWOT-analysis, proposals.

Pages - 42, figures - 7, tables - 11, references - 33

ЗМІСТ

<i>Вступ</i>	7
1. Сутність, завдання і методика аналізу фінансового стану підприємства.....	9
2. Аналіз і оцінка виробничо-господарської діяльності та фінансового стану ВСП "Стрийська дистанція колії"	13
2.1. Організаційно-економічна характеристика філії ВСП "Стрийська дистанція колії"	13
2.1.1. Господарсько-правові основи діяльності	13
2.1.2. Обсяг виробництва і характеристика трудових ресурсів.....	15
2.1.3. Оцінка узагальнюючих економічних показників.....	16
2.2. Аналіз і оцінка фінансового стану філії ВСП "Стрийська дистанція колії"	20
2.2.1. Аналіз активів і пасивів підприємства.....	22
2.2.2. Аналіз динаміки показників ділової активності	23
2.2.3. Аналіз динаміки показників ліквідності і фінансової незалежності	25
3. Пропозиції та рекомендації щодо покращення фінансового стану ВСП "Стрийська дистанція колії"	27
ВСП "Стрийська дистанція колії"	28
<i>Висновки</i>	36
<i>Список використаних джерел</i>	39
<i>Додатки</i>	42

ВСТУП

Актуальність теми. Фінансовий стан характеризується оптимальним співвідношенням запасів, своєчасним проведенням розрахунків, платоспроможністю підприємства. Ефективність використання капіталу підприємства залежить від багатьох факторів, які можна розділити на зовнішні, що здійснюють вплив незалежно від інтересів підприємства (загальноекономічна ситуація, податкове законодавство, політичні та міжнародні чинники) та внутрішні, на які підприємство може і повинне активно впливати.

Питання вивчення сутності фінансового стану підприємства та управління ним досліджували такі українські та зарубіжні вчені: Азаренкова Г. М., Базецька Г. І., *Бердар* М. М., Бланк І.А., Р. Брейлі, Власова Н.О., Гриньова, В. М., Зборовська, О. М., Ковалев А. І., Кононова О.О., Крамаренко Г. О., Коваленко Л. О., Кузнецова С. А., . Михайлова О. В., Мулкиджанян, В.С., *Непочатенко*, О.О., Поддєрьогін А.М., Філімоненков О.С., *Шелудько* В.М. та ін. Однак, фінансова теорія і практика сьогодення свідчать, що процес управління фінансовим станом підприємств значною мірою залежать від специфіки діяльності підприємств окремої галузі.

Актуальність і важливість питань управління фінансовим станом і велике значення цього процесу для фінансово-господарської діяльності лісогосподарських підприємств обумовили вибір теми, мету і послідовність наукового дослідження.

Метою бакалаврської кваліфікаційної роботи - є аналіз виробничо-господарської діяльності підприємства, оцінка його фінансового стану та пошук шляхів його покращення.

Для досягнення поставленої мети передбачається виконати такі завдання:

- визначити сутність, завдання і методикку аналізу фінансового стану підприємства;

- провести оцінку та аналіз виробничо-господарської діяльності підприємства;

- здійснити аналіз складу, структури і динаміки капіталу підприємства та показників ділової активності, прибутковості, платоспроможності і фінансової стійкості;

- визначити основні напрями покращення виробничо-господарської діяльності і фінансового стану підприємства.

Об'єктом дослідження - є процес виробничо-господарської діяльності та оцінка фінансового стану ВСП «Стрийська дистанція колії» регіональної філії «Львівська залізниця» АТ «Укрзалізниця».

Методи дослідження. При опрацюванні даних до дипломної роботи передбачалося використання таких методів та прийомів: порівняння, факторний аналіз, елімінування, графічні, засоби інформаційних технологій.

Аналіз і обробка інформації проводилася такими методами: розрахунково-аналітичним, графоаналітичним, економіко-математичним, порівняльним. Для вивчення відхилень досліджуваних показників рентабельності власного капіталу від факторів, які в сукупності вплинули на ці відхилення використано метод ланцюгових підстановок.

Методи ділової графіки використані для наочного зображення динаміки показників фінансово-господарської діяльності підприємства, стану і структури активів, показників, які характеризують фінансовий стан та результатів факторного аналізу.

У процесі написання бакалаврської кваліфікаційної роботи були використані такі інформаційні джерела: нормативно-правові акти, матеріали навчальних посібників, наукових видань та фінансова звітність ВСП «Стрийська дистанція колії» регіональної філії «Львівська залізниця» АТ «Укрзалізниця».

Розділ 1. Сутність, завдання і методика аналізу фінансового стану підприємства

Діяльність усіх суб'єктів господарювання неможлива без фінансових ресурсів (фінансів). Фінанси підприємств — це сукупність економічних відносин, пов'язаних з формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів у процесі виробничо-господарської діяльності підприємства. Вони охоплюють весь цикл фінансової діяльності, включаючи залучення капіталу, його інвестування, використання та контроль за фінансовими результатами [28].

Об'єктами фінансів підприємств є економічні відносини, пов'язані з рухом коштів, формуванням та використанням грошових фондів.

Суб'єктами фінансів підприємств — є підприємства, організації, банківські установи та страхові компанії, позабюджетні фонди, інвестиційні фонди, аудиторські організації, інші суб'єкти господарювання.

Фінансовий напрям діяльності підприємства є комплексним процесом, який включає планування, контроль, аналіз та управління фінансовими ресурсами. Вона спрямована на забезпечення фінансової стабільності, підвищення ефективності діяльності підприємства та досягнення стратегічних цілей, що є ключовими факторами успішного функціонування будь-якого бізнесу. Для забезпечення стабільності фінансової діяльності підприємства необхідно систематично оцінювати його фінансовий стан.

Фінансовий стан підприємства — це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства і визначається сукупністю виробничо-господарських чинників та характеризується системою моделей, методів і показників, які відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів [33].

Фінансовий стан підприємства є результатом взаємодії сукупності виробничо-економічних факторів та усіх елементів його фінансових відносин. Фінансовий стан підприємства також є однією з найважливіших

характеристик економічної діяльності підприємства у зовнішньому середовищі.

Метою оцінки фінансового стану підприємства є пошук резервів підвищення рентабельності виробництва і посилення можливостей комерційних розрахунків як основи стабільної роботи підприємства і виконання ним зобов'язань перед бюджетом, банками та іншими установами. Отже, оцінка фінансового стану підприємства є необхідним інструментом для ефективного управління та прийняття обґрунтованих рішень.

Управління фінансовим станом підприємства є важливою частиною його загального менеджменту. Це комплекс заходів, спрямованих на забезпечення стабільної фінансової діяльності, досягнення стратегічних цілей та підвищення ефективності використання фінансових ресурсів.

Основні завдання управління фінансовим станом підприємства представлені на рис. 1.1.

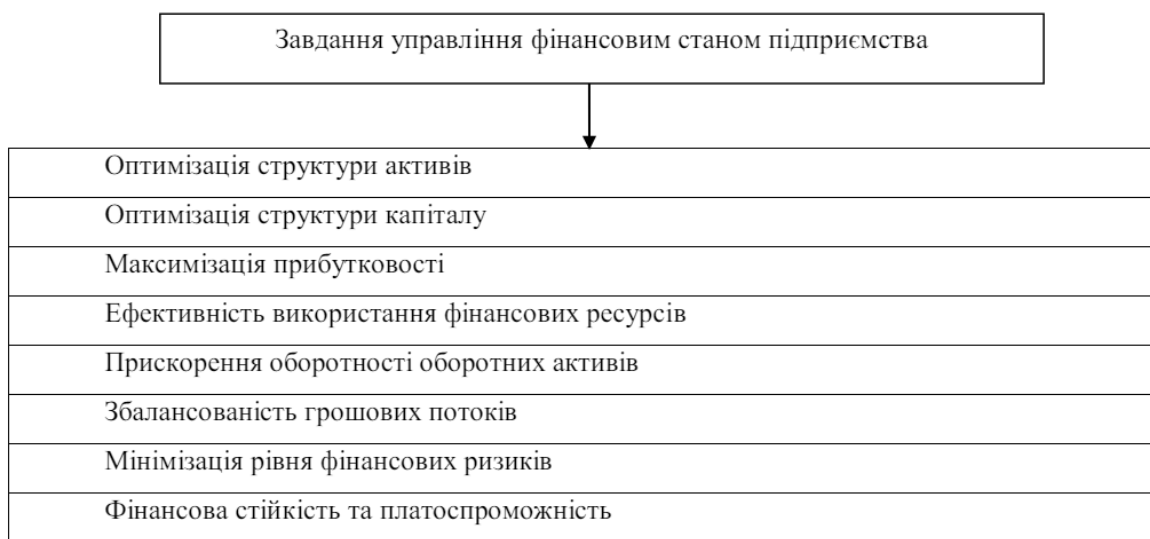

Рис.1.1. Завдання оцінки фінансового стану підприємства

Оптимізація структури активів підприємства включає комплекс заходів і стратегій, спрямованих на досягнення максимальної ефективності використання активів для досягнення стратегічних цілей і покращення фінансових показників.

Оптимізація структури капіталу повинна бути спрямована на досягнення оптимального співвідношення між власними та залученими коштами для забезпечення максимальної ефективності, стійкості та мінімізації фінансових ризиків.

Прискорення оборотності оборотних активів є важливим аспектом для підвищення фінансової стійкості підприємства. Цей показник визначає, наскільки швидко оборотні активи перетворюються на готівку чи еквіваленти готівки та можуть бути використані для оплати поточних зобов'язань.

Збалансованість грошових потоків передбачає здатність підприємства генерувати достатній обсяг готівкових коштів для покриття поточних зобов'язань і забезпечення фінансової стійкості. Основні аспекти управління фінансовим станом, що спрямовані на збалансування грошових потоків, включають:

- прогнозування грошових потоків;
- управління оборотним капіталом;
- ефективне управління фінансовими ресурсами;
- розробка стратегій залучення фінансування;
- управління ризиками.

Аналіз фінансового стану підприємства включає в себе ряд методів і інструментів, які допомагають оцінити фінансову стабільність, ліквідність, рентабельність та загальну фінансову продуктивність підприємства. Основні методи аналізу фінансового стану включають [15]:

1. *Горизонтальний та вертикальний аналіз фінансових звітів:*

- горизонтальний аналіз дозволяє порівняти фінансові показники підприємства за різні періоди для виявлення динаміку їх зміни.
- вертикальний аналіз використовується для визначення структури фінансових звітів підприємства і встановлення відсоткового співвідношення окремих показників до загальних показників.

2. *Аналіз фінансових показників.* Включає визначення і оцінку фінансових показників: коефіцієнти ліквідності, платоспроможності, ділової активності активності, рентабельності тощо. Кожен показник відображає певний аспект фінансового стану і дозволяє зробити висновки про ефективність управління ресурсами і загальну фінансову стабільність.

3. *Порівняльний аналіз.* Призначений для порівняння фінансових результатів підприємства з аналогічними компаніями в галузі або з конкурентами для визначення конкурентних переваг і слабких сторін.

4. *Матрична оцінка.* Базується на побудові матриці сукупності фінансових показників, яка перетворюється на матрицю стандартизованих коефіцієнтів. Дає змогу здійснювати порівняльну рейтингову оцінку за певними показниками. Також, може використовуватися під час складання матричних балансів, балансів грошових надходжень і витрат.

5. *Інтегральна оцінка.* Результатом проведення оцінки є визначення інтегрального показника на основі застосування різноманітних методичних підходів. При цьому інтегральний показник може характеризувати як окремі складники, так і в цілому фінансовий стан підприємства

6. *Дискримінантні моделі.* Дають змогу визначити вірогідність настання банкрутства підприємства на основі розроблення (або використання) інтегральної моделі аналізу фінансового стану підприємства. Виділяють однофакторні (коефіцієнт Бівера, Вайбеля) та багатофакторні (модель Альтмана, Ліса, Таффлера, Спрінгейта, Терещенка, Савицької тощо).

Розділ 2. Аналіз і оцінка виробничо-господарської діяльності та фінансового стану ВСП "Стрийська дистанція колії"

2.1. Організаційно-економічна характеристика ВСП "Стрийська дистанція колії"

2.1.1. Господарсько-правові основи діяльності

Виробничий структурний підрозділ "Стрийська дистанція колії" (скорочена назва ВСП "Стрийська дистанція колії" – є підрозділом регіональної філії "Львівська залізниця" акціонерного товариства "Укрзалізниця". Загалом у структурі регіональної філії "Львівська залізниця" є близько 80 виробничих підрозділів. Серед них: вагонні, локомотивні, та моторвагонні депо, дистанції колії, сигналізації та зв'язку і електропостачання та інші підрозділи [24].

Юридична адреса підприємства: 82400, м. Стрий, вул. Вокзальна, 11. Мета діяльністю підрозділу -забезпечення безперебійного руху залізничного транспорту. Дистанція обслуговує більше 300 км головних колій, 183 станційних і 165 залізничних переїздів.

Організаційна структура ВСП "Стрийська дистанція колії" є лінійно-функціональною. В її основі – є виробництво (рис. А1 додаток А).

Очолює підприємство начальник дистанції. Йому підпорядковується заступник начальника дистанції зі штучних споруд, заступник начальника дистанції з поточного утримання колій, головний інженер. Основним структурним підрозділом колійного господарства, який займається утримання колії – є колотки. У структурі ВСП "Стрийська дистанція колії" є 16 околотків, за якими закріплюється частина колії та споруд. На чолі околотку стоїть колійний майстер, якому підпорядковані всі підрозділи на околотку. Він відповідає за справний стан колії і безпеку руху поїздів на ділянці, яка закріплена за околотком. Кожний околоток розподіляється на два-чотири робочих відділення. Бригаду монтерів колії, що обслуговує робоче відділення, очолює бригадир колії який підпорядковується колійному майстрові.

Головний інженер очолює виробничо-технічні підрозділи. У його підпорядкуванні знаходиться головний механік. Головний механік дистанції колії відповідає за технічний стан і ефективну експлуатацію всього механічного обладнання та техніки, що використовується для обслуговування та ремонту залізничної колії. Його основні обов'язки включають організацію роботи, планування технічного обслуговування, та контроль за ремонтом обладнання.

Основні напрями діяльності представлені в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Види діяльності ВСП "Стрийська дистанція колії"

Види діяльності	Характеристика
Забезпечення безпеки руху поїздів	<ul style="list-style-type: none"> • Встановлення та підтримка в належному стані сигналів (світлофорів) та систем блокування, які регулюють рух поїздів. • Впровадження автоматичних систем контролю швидкості • Використання автоматичних гальмівних систем
Утримання колії	<ul style="list-style-type: none"> • Регулярні огляди та діагностика (щоденний огляд колії, технічна діагностика колії) • Профілактичне обслуговування (регулярне вирівнювання та стабілізація колії, заміна та ремонт компонентів колії) • Сезонне утримання (зимове і літнє утримання) • Застосування автоматизованих систем моніторингу та управління станом колії
Забезпечення роботи інженерних споруд і пристроїв	<ul style="list-style-type: none"> • Періодичний огляд інженерних споруд (мости, тунелі, підпірні стінки) для виявлення дефектів та пошкоджень. • Інспекція стрілочних переводів, сигнальних систем, контактної мережі та інших технічних пристроїв. • Виконання поточного і капітального ремонтів
Утримання зупинок і переїздів.	<ul style="list-style-type: none"> • Огляд та технічне обслуговування зупинок. Ремонт і реконструкція • Огляд та технічне обслуговування переїздів • Забезпечення безпеки руху на переїзді • Впровадження автоматичних систем контролю та управління переїздами

2.1.2. Обсяг виробництва і характеристика трудових ресурсів

За даними таблиці 2.2 визначимо динаміку зміни обсягів реалізованої продукції (послуг), чисельності працівників та продуктивності праці.

Таблиця 2.2

Динаміка, обсягів реалізованої продукції, чисельності працівників, виробітку та заробітної плати ВСП "Стрийська дистанція колії"

Показники	Один виміру	Роки		
		2020	2021	2022
Обсяг реалізованої продукції (послуг) без ПДВ	тис. грн.	251773	190011	182060
Зміна у порівнянні з попереднім роком	тис.грн	-	-61762	-7951
	%	-	75,47	95,82
Середньооблікова чисельність працівників	тис.грн	529	506	497
Зміна у порівнянні з попереднім роком	тис.грн	-	-23	-9
	%	-	95,65	98,22
Середньорічний обсяг реалізованої продукції, що припадає на одного працівника	тис. грн./осо бу	475,94	375,52	366,32
Зміна у порівнянні з попереднім роком	грн./ос	-	-100,42	-9,20
	%	-	78,90	97,55
Середньорічна заробітна плата працівника	тис. грн./ос	6683,3	7558,3	6891,7
Зміна у порівнянні з попереднім роком	Тис. грн.	-	875,0	-666,7
	%	-	113,09	91,18

У період 2021-2023 років обсяги реалізації продукції (послуг) на підприємстві знижувалися. Так, у 2022 році обсяг реалізованої продукції, в порівнянні з 2021 роком зменшився на 61,752 млн.грн. (24,5%), а у 2023 році ще на 7,951 млн.грн. (4,2%).

Чисельність персоналу підприємства протягом аналізованого періоду мала тенденцію до зниження. Загалом з 2021р по 2023 р. – кількість працівників ВСП "Стрийська дистанція колії" зменшилася на 32 особи (6,1%).

Показники обсягу реалізованої продукції на одного працівника також знижувалися – з 2021 по 2023 роки на 109,6 тис.грн/особу (23%). Натомість, розмір заробітної плати коливався: у 2022 р. – її величина зросла на 875 грн./ос (13,1%), а у 2023 р. по відношенню до 2022 р. – зменшилася – на 666,7 грн/ос. (8,8%). При цьому, рівень заробітної плати – був низьким.

2.1.3. Оцінка узагальнюючих економічних показників

Ціна на продукцію підприємства залежить від багатьох факторів. Одним з них є рівень витрат, які формують собівартість продукції.

За даними таблиці 2.3 проаналізуємо структуру операційних витрат ВСП "Стрийська дистанція колії".

Таблиця 2.3

Динаміка структурних елементів операційних витрат

Елементи операційних витрат	Роки					
	2021		2022		2023	
	тис.грн.	%	тис.грн.	%	тис.грн.	%
Операційні витрати підприємства, в т.ч.:	257346	100	302711	100	281724	100
-матеріальні витрати	33613	13,1	26480	8,7	28397	10,1
-витрати на оплату праці	71525	27,8	75782	25,0	72632	25,8
-відрахування на соціальні заходи	15141	5,9	15963	5,3	15575	5,5
-амортизація	93833	36,5	110145	36,4	116417	41,3
-інші операційні витрати	43234	16,8	74341	24,6	48703	17,3

Спостерігалася тенденція до збільшення обсягу операційних витрат. Вцілому, їх величина збільшилася на 24378 тис.грн (9,5%).

При цьому, з 2021р. по 2023 р. загальний обсяг:

- матеріальних витрат зменшився на 5216 тис.грн (15,5%);
- витрат на оплату праці збільшився на 1107 тис.грн (1,54%);
- витрат на амортизаційні відрахування зріс на 22584 тис.грн (24,04%);
- інших операційних витрат збільшився на 5469 тис.грн (12,6%).

Найбільшу питому вагу у обсязі операційних витрат займали витрати на амортизаційні відрахування. При чому, на кінець аналізованого періоду їх питома вага збільшилася до 41,3 %. Натомість, зменшилася частка матеріальних витрат.

Оцінку основних узагальнюючих показників здійснимо на основі аналізу виробничих ресурсів, ефективності їх використання та оцінки прибутковості діяльності підприємства. Дані розрахунків відображено в таблиці 2.4.

Середньорічна вартість основних засобів у 2022 р. збільшилася на 13395 тис.грн., що становить лише 0,6%. У 2023 р. середньорічна вартість основних засобів зменшилася на 15480 тис.грн. (0,7%). Загальне відхилення з 2021р. по 2023 р. становить 2085 тис.грн. Таким чином, вартість ОЗ за аналізований період практично не змінилася.

Середньорічна вартість оборотних засобів у 2022р. збільшилася на 2013,5 тис.грн (24,9%), у 2023 р. лише на 46,5 тис.грн.

Фондовіддача знижувалася, загалом на 0,033 грн/грн (27,7%). Показники фондоозброєності - зростали, в загальному 251,1 тис.грн. (6,3%).

В результаті значного зниження обсягів реалізованої продукції та зростання вартості оборотних активів коефіцієнт оборотності оборотних з 2021р. по 2023 р. збільшився на 13,18 обертів/рік або в 1,7 разів.

Таблиця 2.4

Узагальнюючі показники фінансово-господарської діяльності
ВСП "Стрийська дистанція колії" за період 2021-2023 роки

№ п.п	Показники	Один. виміру	Роки			Абсолютне відхилення
			2021	2022	2023	
Ресурси підприємства						
1.	Середньооблікова чисельність працівників	осіб	529	506	497	-32
2.	Середньорічна вартість основних засобів	тис. грн.	2097329,5	2110724,5	2095245	-2085
3.	Середній залишок оборотних коштів	тис. грн.	8092	10105,5	10152	2060
Результати діяльності підприємства						
4.	Чистий дохід від реалізації продукції	тис. грн.	251773	190011	182060	-69713
5.	Собівартість реалізованої продукції	тис. грн.	255673	300329	273778	18105
6.	Витрати на одну грн. реалізованої продукції	грн.	1,015	1,581	1,504	0,489
7.	Фондовіддача	грн./грн	0,12	0,09	0,087	-0,033
8.	Фондоозброєність	тис. грн. /ос	3964,71	4171,39	4215,78	251,07
9.	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	коеф.	31,11	18,80	17,93	-13,18
10.	Тривалість обороту оборотних активів	днів	11,70	19,36	20,30	8,60
11.	Валовий збиток	тис. грн.	-3900	-110318	-91718	-87818
12.	Збиток від звичайної діяльності до оподаткування	тис. грн.	-5520	-111029	-92261	-86741

Чистий дохід від реалізації продукції з 2023р по 2021 р знизився на 69,713 млн. грн. (27,68%). В той же час величина собівартості зросла на 18105 тис.грн (7,1%). Це призвело до збільшення витрат на 1 грн. реалізованої продукції. Як бачимо цей показник, протягом усього аналізованого перевищував одиницю та з 2021р. по 2023 р. зріс у 1,5 разів, що є негативною тенденцією. Динаміка зміни визначених показників відображена на рис.2.1.

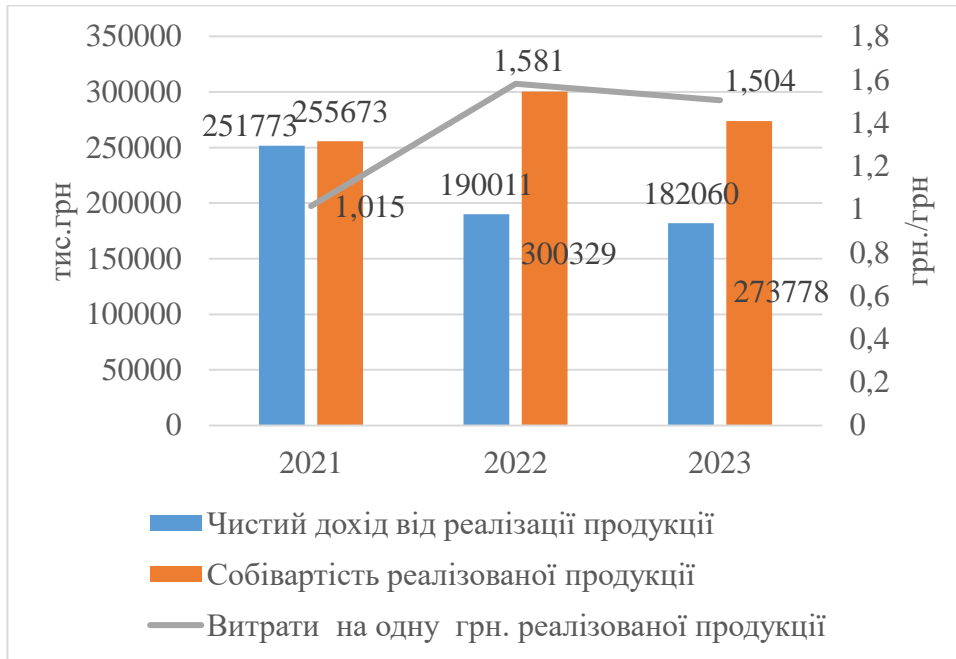

Рис. 2.1. Динаміка доходів і витрат ВСП "Стрийська дистанція колії"

У період 2021-2023рр. підприємство отримувало збитки. Обсяг валових збитків підприємства збільшився на 87818 тис.грн. або у 23,5 разів. Обсяг збитків від звичайної діяльності зріс на 86741 тис.грн. – у 16,7 разів.

Динаміка зміни фінансових результатів графічно представлена на рис.2.2.

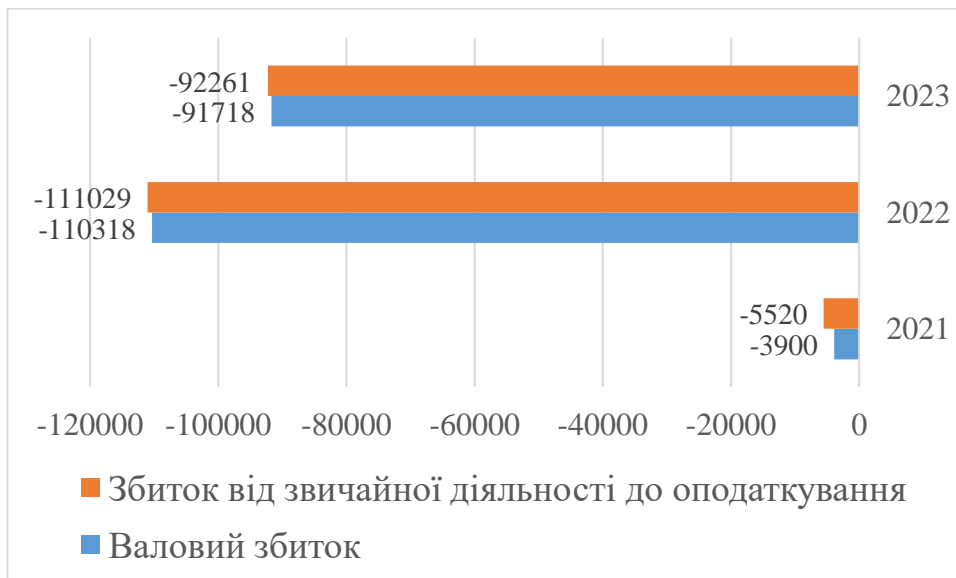

Рис. 2.2. Динаміка фінансових результатів ВСП "Стрийська дистанція колії"

Така ситуація є негативною і потребує прийняття відповідних антикризових управлінських рішень.

2.2. Аналіз і оцінка фінансового стану ВСП "Стрийська дистанція колії"

2.2.1. Аналіз активів і пасивів підприємства

Важливою складовою оцінки фінансової діяльності і фінансового стану підприємства є аналіз статей балансу: активів і пасивів. Цей аналіз здійснюється з метою визначення їх структури та забезпечення ефективного використання складових.

Активи підприємства представлені необоротними та оборотними активами і групами вибуття. Необоротні активи включають ресурси, які використовуються виробничими підрозділами для здійснення виробничих процесів і надання послуг, а також для забезпечення довгострокової діяльності підприємства. Оборотні активи – це активи, які споживаються в процесі виробництва товарів або надання послуг і призначені для здійснення регулярних фінансових операцій та обслуговування поточних зобов'язань.

Значення елементів активів відображено в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Динаміка структурних елементів активів
ВСП "Стрийська дистанція колії", тис.грн.

Показники	Роки			Відхилення (+; -)	
	2021	2022	2023	2022р./ 2021р.	2023р./ 2022р.
1. Необоротні активи, всього	2101851,5	2112540,5	2096845,5	10689	-15695
1.1. Нематеріальні активи	2	2	2	0	0
1.2. Незавершені капітальні інвестиції	4357	1669,5	1492,5	-2687,5	-177
1.3. Основні засоби	2407711,5	2522852,5	2620665,5	115141	97813
Знос основних засобів	310382	412128	525421	101746	113293
1.4. Догострокова дебіторська заборгованість	143	125,5	108,5	-17,5	-17

Продовження таблиці 2.5					
2. Оборотні активи, всього	8092	10105,5	10152	2013,5	46,5
2.1. Запаси	7310,5	9305,5	9507	1995	201,5
2.2. Дебіторська заборгованість (ДЗ) за товари і послуги	179	249	193	70	-56
2.3. Дебіторська заборгованість за розрахунками	36	0	0	-36	0
2.4. Інша поточна дебіторська заборгованість	482	466	432	-16	-34
2.5. Витрати майбутніх періодів	14	14,5	20	0,5	5,5
2.6. Інші оборотні активи	70,5	70,5	0	0	-70,5
3. Необоротні активи, утримувані для продажу та групи вибуття				0	0
Активи, всього	2109943,5	2122646	2106997,5	12702,5	-15649

Дані таблиці 2.5 показують, що за аналізований період вартість активів зменшилася на 5006 тис.грн. (0,24%), тобто практично не змінилася.

У структурі активів близько 99,9% займає частка необоротні активи. Питома вага основних засобів в необоротних активах складала 99,91%, а загальній сумі активів – 99,4%.

У структурі необоротних активів також є невелика частка незавершених капітальних інвестицій і догострокової дебіторської заборгованості.

У структурі оборотних активів близько 90-93% займали запаси (виробничі запаси). Також була невелика частка дебіторська заборгованість за товари і послуги, за розрахунками та інша дебіторська заборгованість.

Проведемо аналіз складу статей балансу ВСП "Стрийська дистанція колії". Дані систематизовано в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Динаміка структурних елементів пасивів
ВСП "Стрийська дистанція колії", тис.грн.

Показники	Роки			Відхилення (+; -)	
	2021	2022	2023	2022р./ 2021р.	2023р./ 2022р.
Пасиви					
I. Власний капітал	20880	20880	20880	0	0
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	3447	3581	2513,5	134	-1068
III. Поточні зобов'язання і забезпечення	2085617	2098185	2083604	12568,5	-14581
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу та групами вибуття	0	0	0	0	0
Баланс	2109944	2122646	2106997,5	12702,5	-15649

У структурі пасивів балансу близько 99 % займають поточні зобов'язання і забезпечення. З них – основна частка припадає на обсяг поточної кредиторської заборгованості за внутрішніми розрахунками. Протягом аналізованого періоду підприємство не брало банківських кредитів.

Власний капітал представлений додатковим капіталом. Довгострокові зобов'язання і забезпечення - довгостроковими забезпеченнями витрат персоналу. У статті “Довгострокові забезпечення” відображаються нараховані у звітному періоді майбутні витрати та платежі (витрати на оплату майбутніх відпусток, гарантійні зобов'язання тощо), розмір яких на дату складання балансу може бути визначений тільки шляхом попередніх (прогнозних) оцінок.

2.2.2. Аналіз показників ділової активності

Ділова активність –характеризується здатністю підприємства ефективно використовувати свої ресурси для досягнення максимальних результатів у виробничій і комерційній діяльності. Вона відображає інтенсивність і ефективність виконання виробничої програми, реалізації продукції та управління активами підприємства. Ділова активність впливає на прибутковість та стійкість підприємства на ринку.

Вихідні дані для розрахунку показників ділової активності візьмемо з таблиць 2.5. і 2.6. Дані розрахунків показників оборотності оборотних активів представлені в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Динаміка показників ділової активності ВСП "Стрийська дистанція колії"

Показники	Один. вимірю- вання	Роки			Відхилення (+; -)	
		2021	2022	2023	2022р./ 2021р.	2023р./ 2022р.
Коефіцієнти оборотності,						
Активів (р.1: р.3)	Обертів /рік	0,119	0,090	0,086	-0,030	-0,003
Оборотних активів	Обертів /рік	31,11	18,80	17,93	-12,31	-0,87
Виробничих запасів	Обертів /рік	34,97	32,27	28,80	-2,70	-3,48
Дебіторської заборгованості	Обертів/ рік	361,22	265,75	291,30	-95,47	25,55
Кредиторської заборгованості	Обертів/ рік	0,121	0,091	0,087	-0,030	-0,003
Власного капіталу	Обертів/ рік	12,06	9,10	8,72	-2,96	-0,38
Тривалість обороту,					0,00	0,00
Оборотних активів	днів	11,70	19,36	20,30	7,66	0,94
Виробничих запасів	днів	10,41	11,28	12,64	0,87	1,36
Дебіторської заборгованості	днів	1,01	1,37	1,25	0,36	-0,12
Тривалість операційного циклу	днів	11,42	12,65	13,89	1,23	1,24

В результаті зменшення обсягів чистого доходу від реалізованої продукції та збільшення вартості оборотних активів, в аналізованому періоді

спостерігалася тенденція до зниження показників оборотності оборотних активів.

Так, з 2021р. по 2023 р. коефіцієнт оборотності:

- активів знизився на 0,033 обертів /рік (27,6%);
- оборотних засобів на 13,1 обертів /рік (42,4%);
- виробничих запасів – на 6,17 обертів /рік (17,6%);
- дебіторської заборгованості – на 69,9 обертів /рік (у чотири рази);
- кредиторської заборгованості – на 0,04 обертів /рік (19,3%);
- власного капіталу - на 3,3 обертів /рік (27,7%).

У зв'язку зі специфікою господарської діяльності та великим обсягом інвестицій в основний капітал, показники оборотності активів ВСП "Стрийська дистанція колії" є низькими, а тривалості обороту - високими. Динаміка показників тривалості обороту графічно відображена на рис. 2.3.

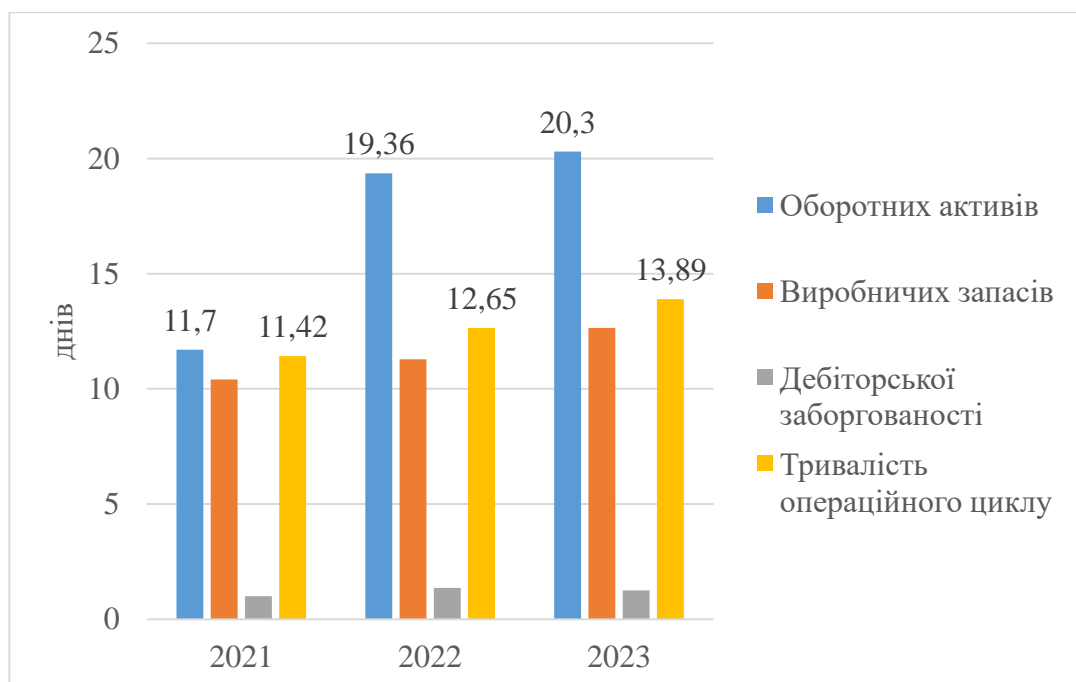

Рис. 2.3. Динаміка показників тривалості обороту

2.2.3. Аналіз динаміки показників ліквідності і фінансової незалежності

Ліквідність характеризує здатність підприємства швидко перетворити активи на гроші. Оцінюючи ліквідність підприємства, аналізують достатність поточних (оборотних) активів для погашення поточних зобов'язань – короткострокової кредиторської заборгованості.

Ліквідність підприємства в короткостроковому періоді визначається його можливостями покривати свої короткотермінові зобов'язання.

Дані розрахунків коефіцієнтів ліквідності наведено в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Динаміка відносних показників ліквідності балансу

Показники	Роки			Нормативне значення
	2021	2022	2023	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0	0	0	[0,2-0,35]
<i>Зміна у порівнянні з попереднім роком ланцюговий метод</i>	-	-	-	
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,00033	0,00034	0,00030	[0,8-1,5]
<i>Зміна у порівнянні з попереднім роком ланцюговий метод</i>		0,00001	-0,00004	
Коефіцієнт покриття	0,00388	0,00482	0,00487	[1,0-2,0]
<i>Зміна у порівнянні з попереднім роком ланцюговий метод</i>		0,00094	0,00006	

Протягом 2021р.-2023р. усі показники ліквідності балансу були значно нижчими за нормативне значення. Причиною цього є великий обсяг короткотермінових зобов'язань і забезпечень.

Однією з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства є його фінансова незалежність. Фінансова незалежність – це один з ключових аспектів фінансового стану підприємства, який характеризує здатність підприємства функціонувати і розвиватися,

використовуючи переважно власні фінансові ресурси. Вона визначає стійкість підприємства до зовнішніх фінансових ризиків і залежність від зовнішнього фінансування. Аналіз фінансової незалежності допомагає приймати обґрунтовані рішення щодо фінансування і розвитку, знижуючи ризики та підвищуючи ефективність діяльності.

Розраховані величини показників фінансової незалежності ВСП "Стрийська дистанція колії" представлено в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Динаміка показників фінансової стійкості

Показники	Роки			Норматив -не значення
	2021	2022	2023	
Коефіцієнт автономії	0,0098960	0,0098368	0,0099098	>0,5
<i>Відхилення</i>	-	-0,0000592	0,0000731	
Коефіцієнт фінансування	101,1	101,7	100,9	<1
<i>Відхилення</i>	-	0,6083333	-0,7494492	
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-99,50	-100,00	-99,30	>0 ріст
<i>Відхилення</i>		-0,51	0,70	
Коефіцієнт маневреності оборотних активів	-256,74	-206,63	-204,24	>0 ріст
<i>Відхилення</i>	-	50,11	2,39	
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,990104	0,990163	0,990090	<0,5
<i>Відхилення</i>	-	0,000059	-0,000073	

Розрахунки фінансових показників підтверджують негативні тенденції. Коефіцієнт автономії, який відображає частку власного капіталу підприємства в загальній сумі його активів, протягом усього періоду був

дуже низьким. А коефіцієнт фінансування, який за нормативним значеннями має бути меншим за одиницю становив сотні одиниць.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу, який визначається як відношення різниці оборотних активів і короткострокових зобов'язань до суми власного капіталу був від'ємним.

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу (відношення суми довго- і короткострокових зобов'язань до підсумку балансу) складав майже одиницю.

Отже, на ВСП "Стрийська дистанція колії" недостатньо власних фінансових ресурсів для виконання своїх зобов'язань перед кредиторами.

3. Пропозиції і рекомендації щодо покращення виробничо-господарської діяльності і фінансового стану ВСП "Стрийська дистанція колії"

Проведений економічний аналіз ВСП "Стрийська дистанція колії", виявив системні проблеми його фінансової діяльності. Так, протягом усього аналізованого періоду діяльність підприємства була збитковою. Це стосується як діяльності з виготовлення і реалізації продукції (надання послуг) так іншої звичайної діяльності. Фінансовий стан підприємства був нестійким. Показники ліквідності були значно менші нормативного значення, що вказує на проблеми з платоспроможністю. При цьому, розрахунки показників фінансової стійкості вказують на високу залежність ВСП "Стрийська дистанція колії" від зовнішніх джерел постачання. Зокрема, у структурі балансу поточні зобов'язання і забезпечення становлять близько 99 % . З них – основна частка це поточна кредиторська заборгованість за внутрішніми розрахунками.

З огляду на це, підвищення прибутковості діяльності та ефективності управління фінансами для ВСП "Стрийська дистанція колії" є актуальним завданням як в поточній, так і стратегічній перспективі.

Щоб краще зрозуміти можливості перспективного розвитку ВСП "Стрийська дистанція колії", яке є структурним підрозділом регіональної філії "Львівська залізниця" акціонерного товариства "Укрзалізниця" проведемо SWOT-аналіз цього підприємства.

Методика SWOT-аналізу дозволяє краще зрозуміти переваги і проблеми підприємства та використати їх враховуючи чинники зовнішнього середовища. Сильні сторони – це конкурентні переваги факторів внутрішнього середовища, які надають підприємству додаткові можливості і роблять її діяльність успішною.

Слабкі сторони – це відсутність або негативні фактори внутрішнього середовища підприємства, які знижують конкурентноздатність підприємства.

Можливості – це позитивні фактори зовнішнього середовища, які відображають прихований потенціал.

Загрози – це негативні фактори зовнішнього середовища, які відображають зовнішні ризики і становлять труднощі й обмеження для досягнення цілей підприємства.

Спрощена матриця SWOT аналізу підприємства подана в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Матриця SWOT-аналізу

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ol style="list-style-type: none"> 1. Потужна матеріальна база 2. Багаторічний досвід роботи 3. Корпоративна культура 4. Залучення до участі в діяльності залізниці регіональних постачальників і підрядників 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Низька частка активної частини основних засобів (машин, пристроїв, автоматизованих систем тощо) 2. Висока частка немеханізованої праці та її висока трудомісткість 3. Зношеність колії та рухомого складу залізничного господарства 4. Відсутність дієвого механізму контролю за витратами 5. Низька мотивація персоналу
Можливості	Загрози
<ol style="list-style-type: none"> 1. Взаємодія з міжнародними організаціями в галузі міжнародних перевезень і технологічного оснащення галузі з дотриманням вимог екологічної безпеки 2. Можливості отримати інвестиції у розвиток соціальної інфраструктури та природоохоронну діяльність 3. Залучення іноземних інвестицій для реалізації інвестиційних проектів з будівництва та реконструкції залізничних магістралей 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відсутність державних коштів на оновлення залізничної інфраструктури. 2. Адміністративне встановлення цін на продукцію (послуги) 3. Подальші руйнування об'єктів залізничної інфраструктури та рухомого складу внаслідок російської агресії

Розглянемо детальніше окремі аспекти цієї матриці.

1) До слабких сторін дистанції колії належить висока трудомісткість виробничих процесів через високий відсоток «немеханізованої» праці. Висока частка ручної праці призводить до низької продуктивності та необхідності утримання великої чисельності персоналу, що в свою чергу підвищує загальні витрати на оплату праці. Також, «ручна» праця часто призводить до помилок і невідповідностей у виконанні завдань, що може впливати на якість обслуговування залізничної інфраструктури. Також немеханізована праця підвищує ризик нещасних випадків та травм на робочому місці.

2) Ще однією проблемою діяльності ВСП "Стрийська дистанція колії" - є відсутність дієвого механізму контролю за витратами на звичайну діяльність. Основною причиною цього є використання застарілих методів обліку, що призводить до неточностей, помилок та непрозорості обліку і контролю витрат. Усунення цієї проблеми дозволить зменшити загальний обсяг витрат.

На основі здійсненого у другому розділі економічного аналізу та з врахуванням «сильних» та «слабких» сторін, а також «можливостей» та «загроз» для ВСП "Стрийська дистанція колії" покращення її виробничо-господарської діяльності та фінансового стану доцільно здійснювати за такими напрямками:

1. Удосконалення управління основними засобами та виробництвом.
2. Підвищення ефективності використання оборотних засобів.
3. Зниження витрат та підвищення прибутковості діяльності.
4. Удосконалення галузевої економічної політики.
5. Покращення ефективності використання трудових ресурсів.
6. Підвищення фінансової стійкості підприємства.

Покращення ефективності використання трудових ресурсів передбачає оптимізацію кількості персоналу, розробку системи стимулювання праці, покращення організації виробництва і праці.

Підвищення фінансової стійкості підприємства можна досягнути шляхом оптимізації структури його пасивів:

- зменшення обсягів поточних короткострокових зобов'язань підприємства;
- збільшення обсягів власного капіталу за рахунок поповнення додаткового капіталу та нерозподіленого прибутку.

Пріоритетні напрями покращення фінансово-господарської діяльності ВСП "Стрийська дистанція колії" відображено на рис.3.1.

Рис. 3.1 Напрями покращення фінансового стану ВСП "Стрийська дистанція колії"

1. Основні напрями підвищення технічного та технологічного рівня ВСП "Стрийська дистанція колії"

1.1. Модернізація обладнання:

-*заміна старого і зношеного обладнання.* Виведення з експлуатації застарілого обладнання та його заміна на нове, більш надійне та енергоефективне.

-*автоматизація процесів.* Впровадження автоматизованих систем управління рухом поїздів та систем діагностики стану колії.

1.2. Впровадження новітніх технологій:

- *інтелектуальні транспортні системи (ITS).* Використання систем ITS для покращення управління рухом, забезпечення безпеки та оптимізації логістичних процесів.

- *системи моніторингу та діагностики.* Використання сучасних систем моніторингу стану колій та рухомого складу для своєчасного виявлення та усунення несправностей.

2. Оптимізація експлуатаційних процесів:

-*планування технічного обслуговування.* Впровадження систем планування технічного обслуговування та ремонту для зниження простоїв та підвищення надійності.

-*енергоефективні технології.* Використання енергоефективних технологій для зниження енергоспоживання та витрат.

2. Збільшення екстенсивного використання обладнання:

- зменшення кількості непрацюючого устаткування;

- скорочення простоїв устаткування;

- скорочення часу на ремонт обладнання, споруд і пристроїв

Для зменшення витрат на ВСП "Стрийська дистанція колії" пропонуємо використовувати автоматизовані системи обліку і контролю витрат. Автоматизовані системи обліку і контролю витрат дозволяють автоматизувати процеси збору, обробки та аналізу фінансової інформації, що забезпечує точність даних і швидкість прийняття управлінських рішень.

Переваги автоматизованих систем обліку і контролю витрат:

- автоматичний збір даних з різних центрів, включаючи виробничі лінії, бухгалтерські системи, системи управління складом.
- швидкість обробки даних у реальному часі для забезпечення актуальності інформації;
- можливості моніторингу витрат (відстеження витрат на всіх етапах виробничого процесу; моніторинг витрат за різними категоріями: сировина, трудові ресурси, енергія, амортизація тощо);
- проведення оцінки і аналізу витрат, що дає можливість їх зменшити (виявлення відхилень від планових показників та причин їх виникнення та прийняття заходів щодо їх усунення);
- покращення фінансового планування (більш точні дані та прогнози сприяють ефективнішому плануванню фінансових ресурсів підприємства).

За дослідженнями фахівців впровадження автоматизованих систем управління витратами дозволяє зменшити їх на 5-30% [24].

Визначимо як впровадження автоматизованих систем обліку і контролю витрат на ВСП "Стрийська дистанція колії" та їх скорочення на 7 % вплине на основні фінансові показники підприємства.

Собівартість реалізованої продукції у 2023 році – 273778 тис. грн.

Прогнозна собівартість – $C^{\text{прог}} = 273778 * 0,93 = 254618$ тис.грн.

Прогнозний валовий фінансовий результат $ВП^{\text{прог}} = 182060 - 254618 = -72558$ тис.грн.

Прогнозний рівень витрат на 1 грн. реалізованої продукції

$V^{\text{грн}} = 254618 / 182060 = 1,32$ грн/грн.

3. Підвищення ефективності використання оборотних засобів

– через оптимізацію виробничих запасів можна досягнути шляхом впровадження у виробництво системи типу « Just in time».

Ця система розроблялася і застосовується як система оперативного планування виробничих запасів і матеріальних потоків між окремими

виробничими операціями. Основними її перевагами є можливість значного підвищення якості продукції, скорочення в часі процесу виробництва, підвищення його ритмічності, зменшення обсягів матеріальних запасів та, забезпечення їх оптимального використання [19].

Проведемо аналіз тривалості операційного циклу підприємства. Операційний цикл представляє собою період повного обороту всієї суми оборотних активів, в процесі якого відбувається зміна окремих їх видів. Він характеризує проміжок часу між придбанням виробничих запасів і отриманням грошових коштів від реалізації виробленої з них продукції. Він включає в себе: отримання сировини і матеріалів, зберігання їх на складі, процес виробництва складування і реалізація готової продукції.

За даними аналізу, проведеного в другому розділі дипломної роботи тривалість операційного циклу підприємства складала 13,89 днів. При цьому, тривалість обороту виробничих запасів становила 12,64 днів, а тривалість обороту дебіторської заборгованості 1,25 днів:

Реалізуючи на практиці систему «Just in time», ми плануємо скоротити виробничі запаси на 35%. Визначимо за цих умов тривалість операційного циклу у наступному році.

$$T_{\text{оц}} = (9507 * 0,65 / 273778) * 364 + 1,25 = 9,46 \text{ днів.}$$

Визначимо обсяг вивільнених в результаті прискорення оборотності оборотних коштів:

$$OK_{\text{вив.}} = (12,64 - 9,46) * 273778 / 364 = 2392 \text{ тис.грн.}$$

Результати розрахунків зводимо в таблицю 3.2.

Отже, в результаті впровадження заходів очікуємо на такі результати:

- зменшення собівартості продукції та валових збитків.
- прискорення оборотності оборотних засобів, що позитивно впливає на ефективність використання запасів та структуру балансу та покращує ділову активність підприємства.

Таблиця 3.2

Вплив заходів на основні показники виробничо-господарської діяльності
ВСП "Стрийська дистанція колії"

Показники	Один вимір	Базовий варіант	Проектний варіант	Зміна у порівнянні з базовим варіантом (+, -)
Собівартість реалізованої продукції	тис. грн.	273778	254618	-19160
Витрати на 1 грн. РП	Грн/грн.	1,504	1,4	-0,104
Валовий прибуток (збиток)	тис. грн.	-91718	-72558	19160
Середній залишок оборотних активів	тис. грн.	10152	7760	-2392
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	Обертів /рік	17,93	23,46	5,53
Тривалість обороту оборотних активів	днів	20,3	15,51	-4,79

ВИСНОВКИ

Узагальнення теоретичних і методичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо покращення виробничо-господарської діяльності та фінансового стану ВСП «Стрийська дистанція колії» регіональної філії «Львівська залізниця» АТ «Укрзалізниця» зробити наступні висновки:

1. Фінансовий стан підприємства - це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів.

2. Оцінку та аналіз фінансового стану підприємства необхідно проводити систематично за показниками прибутковості, ділової активності, ліквідності та платоспроможності і фінансової стійкості.

3. Проведений аналіз виробничо-господарської діяльності ВСП «Стрийська дистанція колії» показав, що на підприємстві з 2021р. по 2023 р. відбулися такі зміни:

- чисельність працівників знизилася на 32 особи (6,1%);
- чистий дохід від реалізації продукції зменшився на -69713 тис.грн. (27,7)%;
- витрати на 1 грн. реалізованої продукції збільшилися на 0,489 (у 1,5 разів);
- фондвіддача зменшилася на 0,033 грн/грн (27,5%);
- коефіцієнт оборотності оборотних активів знизився на 13,8 об/рік (42,4%);
- тривалість обороту оборотних активів збільшилася на 8,6 днів;

4. Протягом усього аналізованого періоду діяльність підприємства була збитковою. При цьому, валові збитки від реалізації продукції збільшилися на 87818 тис.грн. (23,5 разів) а збитки від звичайної діяльності до оподаткування на 86741 тис.грн. (16,71 разів).

5. За цей період загальний підсумок валюти балансу практично не змінився (зменшився на 2946 тс.грн (0,14%)). У структурі активів близько 99,4% становлять основні засоби. При цьому, переважає частка пасивної частини основних засобів - будинки, споруди тощо. Частка активної частини (машини, прилади, устаткування, інвентар) є невисокою.

У структурі пасивів балансу близько 99 % займають поточні зобов'язання і забезпечення. З них – основна частка припадає на обсяг поточної кредиторської заборгованості за внутрішніми розрахунками. Також є невелика частка власного капіталу та довгострокових забезпечень.

6. Аналіз показників ділової активності підприємства показав динаміку щодо їх зниження. Так, коефіцієнт оборотності активів та власного капіталу знизилися більш ніж на 27%; виробничих запасів – на оборотних засобів на 17,63%; кредиторської заборгованості на 19,33%; дебіторської заборгованості – у чотири рази.

7. Аналіз показників ліквідності виявив, що усі вони були значно нижчими за нормативне значення. Причиною цього - є великий обсяг короткотермінових забезпечень.

8. Розрахунки показників фінансової стійкості підтвердили негативні тенденції фінансової діяльності підприємства. Коефіцієнт автономії, був дуже низьким. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу складав майже одиницю, а коефіцієнт маневреності власного капіталу - був від'ємним. Це вказує на майже 100 відсоткову залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування.

Отже, у період 2021р.-2023р. на ВСП "Стрийська дистанція колії" спостерігалися негативні зміни в економічній і фінансовій діяльності. Це потребує прийняття відповідних управлінських рішень. Для покращення виробничо-господарської діяльності та фінансового стану ВСП «Стрийська дистанція колії» регіональної філії «Львівська залізниця» АТ «Укрзалізниця», нами запропоновано низку заходів. Для реалізації цієї мети пропонуємо:

1. Впровадити автоматизовану систему обліку і контролю витрат, що дозволить на 7 % скоротити витрати на виробництво продукції. Це дасть можливість отримати економію на витратах на матеріали, напівфабрикати, запчастини, адміністративні витрати, витрати на збут та інші витрати. Прогнозуємо, що в результаті цього, обсяги валових збитків від реалізації продукції зменшаться на 19160 млн.грн. (20,9%).

2. Оскільки запаси ВСП «Стрийська дистанція колії» представлені виробничими запасами пропонуємо оптимізувати їх величину на складах через впровадження у виробництво системи типу « Just in time» («Точно вчасно»). Впровадження такої системи дозволить зменшити витрати на утримання запасів: їх зберігання, обслуговування, втрату через пошкодження і крадіжки – на 35%. В результаті цього, відбудеться вивільнення грошових коштів в сумі 2392 тис.грн., коефіцієнт оборотності оборотних коштів зменшиться на 5,53 обертів/рік (30,8%), тривалість операційного циклу скоротиться на 4,43 дні. Отже, ділова активність підприємства покращиться.

3. Провести модернізацію застарілого обладнання, пристроїв та інших складових основного капіталу; автоматизувати виробничі процеси (діагностика стану колій, зв'язку, попередження, сигналізації тощо); впровадити системи оптимізації логістичних процесів, руху на колії. Це дозволить зменшити трудомісткість виробничих процесів, підвищити продуктивність праці та оптимізувати кількість трудових ресурсів. Це призведе до скорочення витрат на утримання персоналу. А покращення організації виробництва і праці – до підвищення мотивації персоналу.

4. Ще одним ключовим аспектом – є зміна політики акціонерного товариства «Укрзалізниця щодо формування цін на продукції/послуги своїх структурних підрозділів. Адміністративне встановлення цін суперечить принципам ринкової економіки, обмежує діяльність і розвиток її суб'єктів. господарювання, погіршує фінансові показники, що знижує їх інвестиційні можливості. Такі зміни мають відбуватися на державному рівні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія і практика: навч.посіб./ О.Я. Базилінська-К.: Центр учбової л-ри, 2009.- 328с.
2. Білик, М. Д. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / М. Д. Білик, О. В. Павловська, Н. М. Притурен – К.: КНЕУ, 2007. – 592 с.
3. Бердар М. М. Фінанси підприємств: навч. посіб. / М. М. Бердар — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 352 с.
4. Бланк, И. А. Финансовый менеджмент [Текст] : учебный курс. / И. А. Бланк. – 2-е изд. – К. : Эльга, Ника-Центр, 2004. – 656 с.
5. Грабовецький Б. Є. Економічний аналіз: Навчальний посібник. — К.: Центр учбової літератури, 2009. – 256 с.
6. Гриньова, В. М. Фінанси підприємств [Текст]: навчальний посібник / В. М. Гриньова, В. О. Коюда. - 3-тє вид., стереот. - К. : Знання-Прес, 2006. - 423 с. - (Вища освіта ХХІ століття). - ISBN 966-311040-6.
7. Економіка деревообробних підприємств: Навчальний посібник / За ред. Г.С. Шевченка, В.К. Луцевича - Львів:НЛТУ України, 2010. - 375с.
8. Економіка підприємства: підручник / Швиданенко Г. О., Васильков В. Г., Гончарова Н. П. [та ін.] ; за заг. ред. Г. О. Швиданенко.- К.: КНЕУ, 2009. -598с.
9. Єдиний державний реєстр суб'єктів господарювання //Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua>
10. Ковалев А. И. Анализ финансового состояния предприятия / А. И. Ковалев, В. П. Привалов. - 5 - е издание, переработанное и дополненное.- М., 2001.
11. Кошельок Г.В., Малишко В.С. Факторний аналіз рентабельності власного капіталу підприємства / Г.В. Кошельок, В.С. Малишко.- Економіка і суспільство. - 2016. вип7. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://economyandsociety.in.ua/journal/7_ukr/61.pdf
12. Крамаренко Г. О. Фінансовий менеджмент / Крамаренко Г. О., Чорна О. Є.. 2-ге вид.: Підручник. - Київ: Центр учб. Літ., 2009. - 520 с.

13. Круш П. В. Економіка підприємства : навч. посіб. / П. В. Круш, В. І. Подвігіна, Б. М. Сердюк, О. І. Андрусь, Н. Я. Бойчук. - К. : Ельга-Н; КНТ, 2007. - 777 с..
14. Коваленко Л. О. Фінансовий менеджмент : навч. посіб./ Л. О. Коваленко, Л. М. Ремньова. – К. : Знання, 2005. – 485 с.
15. Кузнецова С. А. Фінансовий менеджмент [текст] : навч. посіб. / С. А. Кузнецова. – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 12с.
16. Лагун, М. І. Інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану підприємства [Текст] / М. І. Лагун // Формування ринкових відносин в Україні. - 2007. - №9. - С. 64-69.
17. Лагун, М. І. Послідовність проведення комплексного аналізу фінансового стану підприємства [Текст] / М. І. Лагун // Формування ринкових відносин в Україні. - 2006. - №6. - С.31-36.
18. Лондар С. Л. Фінанси : навчальний посібник / С. Л. Лондар, О. В. Тимошенко. – Вінниця : Нова книга, 2009. – 384 с.
19. Лучко М.Р. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник / М. Р. Лучко, С. М. Жукевич, А. І. Фаріон – Тернопіль:, ТНЕУ, – 2016 – 304 с.
20. Методичні вказівки до написання та захисту бакалаврських кваліфікаційних робіт студентами галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 051 Економіка / Дубовіч І.А., Загвойська Л.Д., Наливайко Н.Я. – Львів: НЛТУ України, 2023. – 32 с
21. Непочатенко, О.О. - Фінанси підприємств : підручник / О. О. Непочатенко, Н. Ю. Мельничук . – Київ : Центр учбової літ. (ЦУЛ), 2013 . – 503 с. : рис., табл.
22. Офіційний сайт УЗ Львівська залізниця <https://web.archive.org/web/20191003040818/http://railway.lviv.ua/railway/depts/p/>
23. Поддєрьогін А.М. Фінанси суб'єктів господарювання /А. М. Поддєрьогін, Л. Д. Буряк, Г. Г. Нам, А. М. Павліковський; під.ред. А. М. Поддєрьогіна.- К.: КНЕУ, 2004. — С.362

24. Рябенко Г.М. Шляхи покращення фінансового стану підприємства /Г.М. Рябенко //Інноваційна економіка -. Режим доступу: <https://finance.mnau.edu.ua/files/articles/2012-ryabenko-spfsp.pdf>
25. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч.посіб.- 3-тє вид., випр.. і доп..- К.: Знання, 2007.-668с.
26. Салига С. Я. Фінансовий менеджмент [Текст] : навчальний посібник. / С. Я. Салига, Н. В. Дацій - К. : Центр навчальної літератури, 2006. - 439 с.
27. Трач О., Шведа Н. Фінансова стійкість як основа успішного підприємства // Матеріали Міжнародної науково-технічної конференції «Фундаментальні та прикладні проблеми сучасних технологій», Тернопіль, 2018. - Режим доступу: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/25466/2/MNTK_2018_2018_Trach_O-Financial_stability_as_a_336-337.pdf
28. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз : навч. посіб./ Ю. М. Тютюнник, Л. О. Дорогань-Писаренко, С. В. Тютюнник Полтава: Видавництво ПП «Астроя», 2020. 434 с
29. Філімоненков О.С. Фінанси підприємств: навч. посіб. / О.С. Філімоненков- 2-ге вид., переробл. і допов. — К.: МАУП, 2004. — 328с.
30. Фінансовий аналіз [текст] навчальний посібник / За заг. Ред. Школьник І.О.- Київ: «Центр учбової літератури, 2016. — 368с.
31. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник / за заг. ред. В.М. Бороноса. – Суми: вид-во СумДУ, 2012. – 539 с.– Режим доступу: <http://fin.fem.sumdu.edu.ua /uk/finman2012.html>
32. Шваб Л.І. Економіка підприємства: Навч.посібник для студентів вищих навчальних закладів.-Київ: Каравела, 2004.-568 с.
33. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент: Підручник / В.М. Шелудько; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — 2-ге вид., стер. — К.: Знання, 2013. — 375 с.

ДОДАТКИ